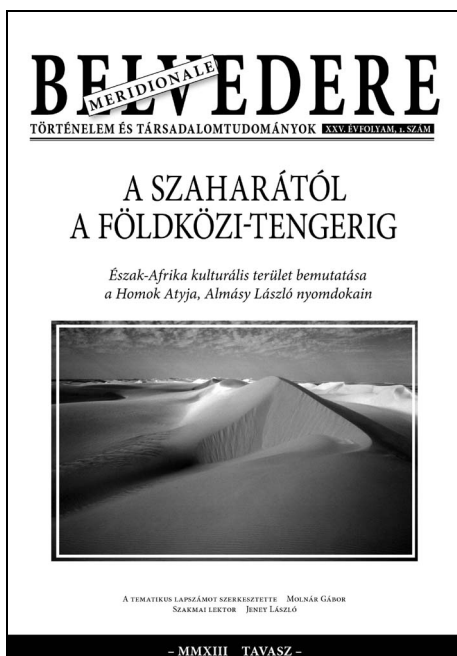

BELVEDERE

Történelem és társadalomtudományok
History and Social Sciences
www.belvedere.meridionale.hu
belvedere@jgypk.u-szeged.hu
szerk@belvedere.meridionale.hu
ISSN 1419-0222 (Nyomtatott)
ISSN 2064-5929 (Online)

(Creative Commons) Nevezd meg! – Így add tovább! 4.0 (CC BY-SA 4.0)
(Creative Commons) Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

Cím / Title:
Előszó
Foreword

Szerző / Author:
Rostoványi, Zsolt

Cikkre való hivatkozás / How to cite this article:
Rostoványi, Zsolt (2013): Előszó. Belvedere Meridionale. XXV. 1. 4-5. pp

ELŐSZÓ

ÉSZAK-AFRIKA a világ egyik jelentős, kontinensek, földrajzi térségek és civilizációk metszéspontjában – illetve annak határán – fekvő régiója. Földrajzilag az afrikai kontinens része, civilizációs-kulturális szempontból azonban markánsan különbözik Afrika középső, illetve déli részeitől, az ún. Trópusi Afrikától. A Mediterráneum déli részeként évszázadokon át fontos szerepet töltött be a különböző civilizációk – az iszlám, a nyugati és a keleti kereszténység – fejlődéstörténetében.

Észak-Afrika térsége az arab világhoz, illetve az iszlám civilizációhoz tartozik, annak egy sajátos „al-civilizációja”. Az itt található országok zöme a nyugati arab területek, vagyis a Magreb („ahol a nap lenyugszik”) részét képezi: általában három országot, Algériát, Marokkót és Tunéziát szokták ennek „magjához” sorolni, kiegészítve a negyedik Líbiával. Fenti négy ország, továbbá Mauritánia 1989-ben létrehozta az Arab Magreb Unió nevű regionális gazdasági együttműködési szervezetet, amelynek tagországai között kezdettől gyakoriak voltak a konfliktusok, egyebek mellett a foszfátban gazdag Nyugat-Szahara vitatott hovatartozásának kérdésében.

A Magreb önmagában is egy sajátos kultúrkört képez. A középkorban, az Ibériai-félszigeten több évszázadon át tartó iszlám uralom időszakában a Magreb fogalma Észak-Afrika mellett Európa déli, muszlim fennhatóság alatt álló területeit is magában foglalta, mindenekelőtt Ibériát (al-Andalúz) és Dél-Itáliát. A térség magrebi eredetű, eredetileg berber-arab kevert lakosságának széles körben elterjedt elnevezése volt a mór. Az oszmán hódoltság időszakát követően Franciaország kolonizálta a régiót, máig tartó frankofon jelleget kölcsönözve annak.

Egyiptomot, bár ugyancsak Észak-Afrikában található, általában nem tekintik a Magreb régió részének, hanem a Közel-Kelethez sorolják. Egyiptom fejlődési sajátosságait tekintve nagymértékben különbözik a térség többi országától, hiszen itt a Nílus völgye több évezredes folyami civilizáció kialakulásához vezetett.

Észak-Afrika geostratégiai jelentősége Európa, a nyugati civilizáció szempontjából is igen nagy. A térség ugyanis Európa „szomszédságában” fekszik, az ott végbemenő folyamatok hatásai közvetlenül is érzékelhetők az európai kontinensen.

Az utóbbi években a déli Mediterráneum Európa számára komoly biztonsági kockázati tényezőt jelent, részint az innen Európába irányuló tömeges migráció forrásaként, részint a bizonytalan politikai helyzet miatt.

A térség valamennyi országát érintette ugyanis a Tunéziából kiindult „arab tavasz” esemény-sorozata, jelentősen növelve a régió instabilitását.

Nem véletlen, hogy mind az Európai Unió, mind a NATO nagy jelentőséget tulajdonít az Euro-mediterrán Partnerségnek, illetve a Mediterrán Dialógusnak.

A Belvedere Meridionale mostani, tematikus lapszáma változatos, a történelmi kérdésektől a mai eseményekig terjedő írásokat tartalmaz Észak-Afrikáról, illetve a régió öt országáról.

Az érdeklődő olvasó több magyar vonatkozású írást is talál a kötetben, amelyekből nyugtáztatja, hogy magyarok is szép számmal járultak hozzá az észak-afrikai országokban is a tudomány, a kultúra vagy a gazdaság fejlődéséhez.

FOREWORD

NORTH AFRICA lies at the intersection, or rather on the periphery, of continents, geographical zones and cultures, thus it is a very significant and particular region of the world. Despite the fact that it belongs to Africa geographically, it diverges from the central and southern part of the continent (known as the Tropic Africa), especially as far as its culture is concerned. As the southern fringe of the Mediterranean, it has played for centuries a very important role in the history of different civilizations (e.g. Islam, and both Western and Eastern Christianity).

North Africa has been assimilated into the Arab world, into the Islam civilization, or possibly it is more correct to say that it is a sub-culture of the Islam. The majority of the countries situated in this area belong to the Western Arabic world, to the Maghreb ('where the sun sets'). Usually three members are classified as central Maghreb countries: Algeria, Morocco and Tunisia; and they are complemented by a fourth, Libya. In 1989, the four Maghreb states joined by Mauritania founded a regional economic cooperation, the Arab Maghreb Union. However, the members have had serious conflicts from the beginning, especially because of the controversial possession of the rich phosphate deposits in the Western Sahara.

Due to historical circumstances, a very complex and special culture has developed in the Maghreb. In the Middle Ages, the term had a wider meaning: it included not only North Africa, but those parts of Southern Europe as well which were under Muslim control for centuries (like Iberia or Southern Andalusia, and Southern Italy). The inhabitants of the Maghreb territories, who were in fact of mixed Berber-Arab origin, were widely known as the Moors. Later the Maghreb became part of the Osman Empire; and in the early 20th century it was colonized by France acquiring the special francophone character which still lasts today.

Although Egypt is situated in North Africa as well, it is usually not classified into the Maghreb; instead, it is defined as a Near Eastern country. Indeed, Egypt diverges from the other countries of the region to a great extent. Its historical development was very specific: the geographic characteristics of the Nile valley resulted in the evolution of a potamic civilization thousands of years ago.

Even nowadays North Africa has a great geo-strategic importance from European or Western point of view, as it lies in the 'neighbourhood' of Europe. Due to the proximity, the events happening in North Africa directly influence the Continent. In the last years, the Southern Mediterranean has meant a serious safety risk factor, partly because of the migration from this area towards Europe, and partly because of the political instability. Since the year of the Arab Spring, the revolutionary wave spreading from Tunisia has affected all countries of the Maghreb region and increased its instability. Hence, it seems evident that both the European Union and the NATO emphasise the importance of the Euro-Mediterranean Partnership and the Mediterranean Dialogue.

The present thematic issue of the *Belvedere Meridionale* publishes a great variety of studies discussing historical and contemporary political questions related to North Africa and the five countries of this region. The reader will encounter a great number of references to Hungarian people, therefore it may be concluded that Hungarians have also contributed to the scientific, cultural and economic development of North Africa.